

Skiareál v Orlickém Záhoří řeší soud

Právo - 17.2.2016

rubrika: Severovýchodní Čechy - strana: 10 - autor: Vladislav Prouza

Skiareál v Orlickém Záhoří řeší soud

Vladislav Prouza

Obec Orlické Záhoří na česko-polském pomezí osmiletý sen o skiareálu nevzdává. Lyžaře ale patnáct set metrů dlouhá lanovka na druhý nejvyšší vrchol Orlických hor, 1101 metrů vysokou Korunu, hned tak nevyveze.

Stavbu areálu s plánovaným dokončením před letošní lyžařskou sezónou zablokoval soudní

Zásahem ministerstva uvízl ambiciózní projekt za 150 miliónů korun na mrtvém bodě

spor mezi investorem – dvousethlavou obcí – a ministerstvem pro místní rozvoj. Ministerstvo napadlo územní rozhodnutí vydané zkraje loňského roku stavebním úřadem nad Kněžnou a potvrzené Krajským úřadem v Hradci Králové.

Plány oživit v zimě polomrtvou obec lunaparkem skiareálu zkřížila dvojice pražských turistů vlastních v Orlickém Záhoří kus louky se zbytky stavení. Otec, farář církve československé husitské z Malé Strany, a syn Židličtí stojí v rolích samozvaných ekologů v pozadí sporu o doposud lyžaři neposkvrněný kopec.

„Místo očekávaného stavebního povolení nám bylo sděleno, že ministerstvo pro místní rozvoj, aniž by nás o tom informovalo,

Kopec, kde Orlické Záhoří osm let plánuje vybudovat skiareál.

Foto CHKO Orlické hory

řízení přerušilo.“ popsal Židličtími, zastoupenými advokátem Petrem Kužvartem, zabrzděnou stavbu skiareálu starosta Orlického Záhoří Vojtěch Špinler (nezávislý). „Měli jsme připravené výběrové řízení a předjednaný

bankovní úvěr. Ministerstvo jsme dali k soudu,“ podotkl starosta.

Projekt za 150 miliónů

Zásahem ministerstva uvízl ambiciózní projekt za 150 milio-

nů korun na mrtvém bodě. Obec s devítimiliónovým ročním rozpočtem projektu věří, ačkoliv poslední zimy lyžařským areálům nepějí.

Skiareály v lukrativnějších lokalitách nežli v zapadlém koutě

Orlických hor letos vesměs skončí s bídou na nule.

„Jde o jeden z nejvyšše položených kopců v republice, navíc na severní straně. Areál s kvalitním technickým zasněžováním pomůže obci a místním ubytovate-

lům. Lidem tady není v takovéto zimě co nabídnout,“ konjuje Špinler.

Projekt podpořila banka příslibem úvěru, splatného orlickohorskou obcí do deseti let. „Máme to spočítáno, že bychom úvěr byli schopni z provozu areálu splatit za nejhorsších podmínek,“ tvrdí Špinler, spoléhající mj. na lyžařský potenciál sousedního Polska. „Poláci mají za kopcem přetlíděný areál. Zájem o stavbu už projevíli. Ty by Židličtí nestavili. Takhle to ale nechceme,“ dodal Špinler.

Židličtí neustoupí

Židličtí skiareálu neustoupí. Argumentem otce a syna zůstává odpor proti trendu dělat z každé pro skiareál vhodné lokality lunapark nezděka podpořený dotacemi Evropské unie. Argumenty horských obcí o zaměstnanosti považují za účelové. „Chceme tady zachovat civilizaci nedotčenou přírodou. Nehledě na to, že by zničili hnízdiště chřástalů. Skiareál je dost,“ nehodlá slevit farář Jan Židlický.

„Žádný zásadní vliv na přírodu by skiareál neměl,“ oponuje David Rešl z chráněné krajinné oblasti Orlické hory. Obec Orlické Záhoří plánuje v případě neúspěchu od skiareálu, do něhož už investovala čtyři milióny korun, odstoupit.

„Letošní rok bude zlomový. Pokud věci nedopadnou v náš prospěch, tak toho necháme,“ předjímá Špinler.

Prostě se chovejte jako správný detektiv. Hledejte motiv.

Ničí byznys se sněhem hory?

Mladá fronta DNES - 16.2.2016

rubrika: Kraj Liberecký - strana: 16 - autor: Tomáš Kučera

Ničí byznys se sněhem hory?

V Krkonoších tika časovaná bomba. Skiareály kvůli mizerným zímám vsadily na umělé zasněžování, jímž ročně odsají z potoků a řek miliony litrů vody. Umělý sníh pokrývá stále více hektarů horských luk.

Tomáš Kučera
redaktor MF DNES

KRKONOŠE V Krkonoších se uměle zasněžuje tolik sjezdovek, že roční spotřeba vody na výrobu umělého sněhu se rovná roční spotřebě třináctitisícového města, třeba Vrchlabí. S oteplováním a se stále suššími roky to může brzy vyvolat problémy, a dokonce konflikty. Po jedné straně stojí byznys kolem zimních sportů a rekreace, který táhne ekonomiky větší krkonošských středisek, a na druhé křehký ekosystém hor.

„V Krkonoších je registrováno 672 hektarů sjezdových tratí a velmi hrubým odhadem jsou zasněžovány asi tři čtvrtiny z nich. Samozřejmě, že nás to znepokojuje. Snažíme se alespoň v mezích možnosti apelovat na provozovatele, aby si budovali retenční nádrže, které si napustí v létě, když jsou přívalové deště a vody je přebytek. Po naší intervenci je zbudováno třeba v Pasekách a na Černé hoře,“ říká mluvčí Správy Krkonošského národního parku (KRKONAP) Radek Drahný.

Správa není tím, kdo odběry vody pro umělé zasněžování povoluje. Stavuje však podmínky k žádostem, jako jsou minimální průtoky v tocích nebo nepoužívání příměsí při výrobě sněhu. „Připadá mi, že lidem přestává být jedno, jaký to může mít vliv na přírodu,“ upozorňuje Josef Fuksa z Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka v Praze.

Podle odborníků nemá umělé zasněžování nežádoucí vliv zdaleka jen na hydrologii. „Dopady na krajinu spočívají v prodloužení zimní sezony a změně teplotních poměrů na po-

Sněhové dělo. Noškována pomoc, nebo zhouba hor? Foto: M. Veselý

vrchu přezimujících porostů, což představuje v horských ekosystémech významné ovlivnění zasažených ploch, které vede k nedostatečné regeneraci porostu nebo změně druhového složení. Dopady na vodní režim toků začínají u vysokých odběrů vody a projevují se i na hydrologické bilanci velkých řek. Další problém je znečištění při výrobě umělého sněhu a provozu tratí, které na konci sezony také přichází do vodních toků,“ popisuje Fuksa v analýze Umělé zasněžování - vliv na vodní toky a ekosystémy, kterou koncem ledna zveřejnil na klimatické konferenci v Liberci.

Upozorňuje i na vliv provozu sjezdovek na zvěř, která kvůli reprodukované hubbě a nočnímu lyžování pod silnými světly ztrácí klid.

Extremistické názory

Proti podobným názorům ostře vystupuje většina majitelů a provozovatelů sjezdovek. „Jsou to extremistické názory. Co se týče vlivu na přírodu, nemyslím si, že by se v této oblasti dělo něco zvláštního,“ oponuje ředitel Asociace horských středisek v České republice Libor Knot.

Ten je přesvědčen, že umělé zasněžování přináší více pozitiv. „Vezm-

te si cestovní ruch v pohraničních regionech, kde je většina středisek a kde se nic jiného dělat nedá. I vyhlášená střediska typu Pece pod Sněžkou si mimo sezonu nežijí nějak zvlášť dobře, většinou se vylidňují, není tam práce,“ pokračuje Knot.

Areály získávají vodu potřebnou k výrobě umělého sněhu pouze z potoků a řek, nic za ni neplatí a odběry podléhají konkrétním pravidlům. Areály musí mít povolení k čerpání vody nebo musí dodržovat limity spotřeby. Proto vlekáři odmítají, že by krajinu připravovali o vodu. „Bereme povrchovou vodu a odběr máme přesně regulovaný podle vodohospodářského úřadu, který na každé odběrné místo musí vydat rozhodnutí a stanovit zbytkový průtok. My vodu nespotebováváme, ale zadržujeme ji v krajině. Na jaře odtéče zpět, nejde o nic kontroverzního,“ tvrdí Knot.

Fuksa upozorňuje, že kontrola není ideální. Skutečná spotřeba totiž podle něho závisí na počasí a ve většině případů je nekontrolovatelná. „Povolené celkové limity spotřeby pro jednotlivé sjezdovky se pohybují do výše jednoho ročního srážkového úhrnu, který však dopadne na zasněžovanou plochu od prosince do března či dubna. A tady začíná problém. Voda se odebírá z místních vodotečí, které tím přicházejí o podstatnou část průtoku, což musí mít zničující následky pro ekosystém. V zimě, zejména bez srážek, je totiž sucho, takže přezimující organismy v potoce vymrznou,“ popisuje Fuksa.

Jedním z největších hráčů v rekreačních zimních sportech v Krkonoších je společnost Mega Plus, která se ve SkiResortu Černá hora - Pec stará o 41 kilometrů sjezdovek, z toho 30 kilometrů je vybaveno zasněžováním. Tě vděčí, že se na sjez-

dovce Anđel lyžuje už od 27. listopadu. „K zasněžování využíváme vodu povrchovou, z horských potoků či řek. Vodu tedy nespotebováváme, naopak po určitou dobu ji zadržujeme v krajině v podobě sněhu a díky postupnému odtávání částečně napomáháme k obnově podzemních vod,“ říká mluvčí společnosti Mega Plus Zina Plochová. Společnost začala využívat jako zdroj vody pro zasněžování i retenční nádrže, což vítá hlavní KRKONAP.

„Nádrže se plní na podzim a v zimním období, kdy je vody přebytek. Navíc jsou i zásobárnou vody pro hasiče či pro rybolov pstruhů,“ dodává Plochová.

V příštích osmi letech chce společnost Mega Plus za využití lesních cest, svážnic a několika nových vleků propojit pět areálů v jedno superstředisko se 70 kilometry sjezdovek a lyžařských cest. Do projektu chce nalít jednu miliardu korun, hlavně do modernizace.

„Podobné velké projekty jsou za současného stavu velkým podnikatelským rizikem. Existuje studie OECD (*Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, pozn. red.*), která nedoporučuje v Evropě půjčovat peníze na lyžařské areály pod šestnáct set metrů nad mořem,“ říká Fuksa, který není ochoten ani přistoupit na argument, že umělým zasněžováním se vytváří zásoba vody pro období sucha. „Zásoba je něco, co můžeme použít, když potřebujeme. Tady odebereme vodu, která již jednou skončila ve vodním toku, vyčerpáme ji do výšky a znovu rozprášíme po krajině. Část se vypaří a zbytek se skutečně vrátí do toku, ale jen o něco později - při prodlouženém tání sněhu, tedy ne v dobách sucha. Pokud se k přípravě umělého sněhu používají příměsí, lze je klasifikovat jen jako znečištění,“ dodává Fuksa.

Fakta

Umělé zasněžování

- První systematické je známo z roku 1952 v USA, šlo o prosté sprejování čistou vodou. Casem se vyvinuly různé typy vodních děl, které snižují teplotu emitované vody či mlhy a umožňují výrobu sněhu i při teplotách blízko pod nulou a při vyšší vlhkosti vzduchu.

- Zásadní zlom přineslo použití aditiv do sprejované vody. V poslední době jsou zprávy o úspěšném zavádění strojů firmy IDE na principu vakuového vymrzání vody. Ohlášuje revoluční výrobu za jakékoliv vnější teploty, bez příměsí a s minimální spotřebou energie.

- Na rozdíl od sněhové vločky, která krystalizuje od středu, tvoří umělý sníh spíše kuličky, které mrznou od povrchu dovnitř.

Zdroj: Josef K. Fuksa: Umělé zasněžování - vliv na vodní toky a ekosystémy

Skiareály chrlí umělý sníh. Ovlivní to i rostliny, tvrdí mluvčí KRNAP

hradec.iDNES.cz - 16.2.2016

rubrika: Hradec / Hradec - zprávy - strana: 00 - autor: MF DNES, Tomáš Kučera

Správa Krkonošského národního parku má obavy z dalšího rozšiřování sjezdovek s umělým sněhem v nejvyšších českých horách. Čím jsou teplejší zimy, tím větší je i pravděpodobnost umělého zasněžování na stále větších plochách. Škodí umělý sníh přírodě?

Podle správců parku je na místě předběžná opatrnost. Není přesně zmapováno, jaký vliv má zasněžování na Krkonoše (ilustrační snímek). | foto: Jan Karásek, MAFRA

Mírné zimy a sušší roky dovedly krkonošské skiareály k tomu, že vsadily na

umělé zasněžování a mají chuť dál investovat. Podle Josefa Fuksy z Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka v Praze však umělý sníh škodí přírodě, což provozovatelé vleků odmítají (psali jsme zde).

Podle správců Krkonošského národního parku (KRNAP) je možné, že skiareály budou chtít v trendu pokračovat. „Lze očekávat stále větší plochu území ovlivněnou touto činností, s možnými problémy i při zásobování vodou,“ varuje mluvčí Správy KRNAP Radek Drahný.

Radek Drahný

Jaká z toho plynou další rizika pro krkonošskou přírodu?

To je na několik dlouhých článků. Technický sníh se svými fyzikálněchemickými vlastnostmi - vyšší hustotou, tvrdostí a obsahem vody - výrazně liší od přírodního a už sám o sobě nepříznivě ovlivňuje přírodní prostředí. Podstatným způsobem mění druhové složení vegetace a půdní fauny, snižuje biologickou rozmanitost organismů.

Konkrétní vliv na vegetaci je jaký?

Sněhová pokrývka z technického sněhu leží na sjezdovkách o dva až šest týdnů déle než přirozený sníh a postupem času mění vegetaci od nesněhomilných směrem ke sněhomilným druhům rostlin, což jsou často trávy. Rostlinná společenstva se mohou měnit od pestrých květnatých luk ke druhově chudým loukám. Dalším příspěvkem ke změně vegetace je

používání eutfrozované vody z nižších poloh, která je na živiny a minerály bohatší než ta z běžných dešťových či sněhových srážek, při zasněžování vyšších, na živiny chudších poloh.

Které oblasti v KRNAP jsou nejvíce ohrožené?

Čím výše do hor, tím horší dopady lze očekávat. Výš v horách lze očekávat přirozenější a na živiny chudší společenstva, a tím větší riziko jejich ovlivnění a vývoje nežádoucím směrem. Čím méně vodnaté toky, ze kterých se odebírá voda pro zasněžování, tím větší riziko negativních dopadů na život v nich, ale i na další dostatek vody. Čím původnější luční porost, tím horší dopady na vegetaci a její pestrost.

Kdy se v KRNAP začalo intenzivně zasněžovat?

Zhruba od začátku tohoto tisíciletí.

Pozorujete za ty roky konkrétní změny k horšímu?

Žádné vědecké instituce se výzkumu vlivu technického zasněžování na přírodu Krkonoš zatím nevěnují. Konkrétní dopady jsou však známy z početných studií z rakouských, švýcarských a francouzských Alp.

V létě jsem si v Krkonoších v oblastech nad 800 metrů nad mořem všiml, že některé potoky zcela vyschly. Bylo to sice v místech, kde sjezdovky nejsou, ale přesto, je to běžný jev?

Správa KRNAP nemá konkrétní údaje o aktuálních průtocích v krkonošských tocích, na fixních místech je monitoruje Povodí Labe. Potenciální nedostatek vody je velmi citlivou

iDNES.cz / Hradecký kraj

Pátek 4.

iDNES.cz > Zprávy | Kraje | Sport | Kultura | Ekonomika | Bydlení | Technet | Ona | Revue | Auto
Hradecký kraj > Zprávy | Sport | Jízdní řády MHD | Práce | Reality

Náročný a dlouhý.
Soudkyně dopsala rozsudek pro Kramného, má 102 strany

Zpustlé Jánské Koupele mají nové majitele. Údajně i tenistu Berdycha

Skiareály chrlí umělý sníh. Ovlivní to i rostliny, tvrdí mluvčí KRNAP

16. února 2016 7:10

Správa Krkonošského národního parku má obavy z dalšího rozšiřování sjezdovek s umělým sněhem v nejvyšších českých horách. Čím jsou teplejší zimy, tím větší je i pravděpodobnost umělého zasněžování na stále větších plochách. Škodí umělý sníh přírodě?

Podle správce parku je na místě předběžná opatření. Není přesně známo, jaký vliv má zasněžování na Krkonoše

otázkou, protože její neúměrné a nekontrolovatelné odběry během suchých let mohou mít výrazné dopady na život v tocích, ale i na zásobování užitnou či pitnou vodou. Na základě výjimky ve vodním zákoně se za odběry vody pro umělé zasněžování nic neplatí.

Máte možnost čerpání povrchové vody kontrolovat a omezovat?

Správa KRNAP stanovuje minimální průtoky v tocích, které musí být při odběrech vody pro technické zasněžování zachovány. Kontrola je však pro instituci našeho typu komplikovaná, ne-li nereálná. Odběry však povolují vodoprávní orgány. Řada

z dnes již povolených více než 200 odběrů pro všechny účely, nejen tedy pouze pro zasněžování, má neomezenou časovou platnost, takže je bude velmi obtížné regulovat.

Co by mohlo být signálem, že při tak razantním odběru vody z krajiny překročíme pomyslnou červenou linii?

O vlivech technického zasněžování v malých pohořích velikosti Krkonoš víme stále velmi málo. Červenou linii lze reálně předpokládat, kde však leží, nikdo patrně netuší. Posuzujeme-li takovouto neznámou aktivitu se známými negativními dopady, přinejmenším na území národního parku by bylo vhodné brát v úvahu předběžnou opatrnost.

Umělý sníh horám škodí, varuje expert. Extremismus, oponují vlekáři

hradec.iDNES.cz - 15.2.2016

rubrika: [Hradec / Hradec - zprávy](#) - strana: 00 - autor: MF DNES, Tomáš Kučera

Umělé zasněžování sjezdovek škodí. Tvrdí to aspoň Josef Fuksa z Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka v Praze. Skiareály vsadily na umělý sníh vzhledem k mizerným zimám a ročně tak odsají z potoků a řek miliony litrů vody. Vlekáři kritiku odmítají.

V Krkonoších plánují obří lyžařské superstředisko | (4:20) | video: iDNES.cz

Například v Krkonoších se uměle zasněžuje tolik sjezdovek, že se roční spotřeba vody na výrobu umělého sněhu rovná roční spotřebě třináctitisícového města, třeba Vrchlabí.

S oteplováním a se stále suššími roky to může brzy vyvolat problémy, a dokonce konflikty. Na jedné straně stojí byznys kolem zimních sportů a rekreace, který táhne ekonomiky většiny krkonošských středisek, a na druhé křehký ekosystém hor.

„V Krkonoších je registrováno 672 hektarů sjezdových tratí a velmi hrubým odhadem jsou zasněžovány asi tři čtvrtiny z nich. Samozřejmě, že nás to znepokojuje. Snažíme se alespoň v mezích možností apelovat na provozovatele, aby si budovali retenční nádrže, které si napustí v létě, když jsou příválové deště a vody je přebytek. Po naší intervenci je zbudovali třeba v Pasekách a na Černé hoře,“ říká mluvčí Správy Krkonošského národního parku Radek Drahný.

Správa není tím, kdo odběry vody pro umělé zasněžování povoluje. Stanovuje však podmínky k žádostem, jako jsou minimální průtoky v tocích nebo nepoužívání příměsí při výrobě sněhu.

„Připadá mi, že lidem přestává být jedno, jaký to může mít vliv na přírodu,“ podotýká k umělému zasněžování Josef Fuksa z Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka v Praze.

Podle odborníků nemá umělé zasněžování nežádoucí vliv zdaleka jen na hydrologii.

Šusem po placce

Euro - 15.2.2016

rubrika: Report - strana: 28 - autor: Hana Boříková

Šusem po placce

Skiareály v nížinách možná působí bizarně. Počasí ale paradoxně drtí víc ty vysokohorské

Lyzování patří mezi nejoblíbenější české sporty. Milion a půl Čechů vyráží každoročně lyžovat nebo na snowboard a vůbec jim nevádí, že kvůli tomu musejí urazit třeba stovky kilometrů. O to příjemnější pak je, když jim hory občas přijdou naproti. Může to znít jako protimluv, ale bláznivý nápad s lyžováním na rovině funguje. V Česku jsou dnes už desítky skiareálů v nadmořské výšce kolem 400 metrů.

Někteří jejich majitelé si plní sen bez ambic skutečně vydělat, jiní se o to pokoušejí. Se střídavým úspěchem podmíněným – jak jinak

– především počasím. A že jim poslední dvě zimy právě nepřály. Každopádně to nevzdávají. Energie vložená do vybudování zimních středisek v nížinách, přesvědčování návštěvníků, že i když se okolo zelená tráva, u nich se „jezdí“, a v neposlední řadě desítky milionů investovaných do sněžných děl, rolb, vleků a lanovek jim to nedovolí.

TROJKA U PRAHY

Týdeník Euro se rozhodl detailněji zmapovat tři skiareály v bezprostřední blízkosti Prahy. Když se Pražan rozhodne, že chce být za ho-

dinu na „horách“ a lyžovat, má tři možnosti (pokud tedy nevyrazí na Ještěd).

Nejdříve se vydáme na Monínek – nejlepší kopec ve středních Čechách, jak říká kolega fotograf, náruživý lyžař po českých, rakouských a italských horách. Tohle české Merano za Benešovem ostatně mezi ostatními nehorovskými areály vyniká profesionalitou v alpském stylu a především megainvesticí do jediného kopce převyšující čtvrt miliardy. A to je zátěž, která majitelům přivodí bolení břicha vždy, když teploty v zimě ne a ne spadnou pod nulu. Takže poslední dobou často.

Sněžná děla: zachránci českých hor?

Magazín Práva - 13.2.2016

rubrika: Téma - strana: 12 - autor: Lenka Hloušková

>> Lenka Hloušková

Místo sněhu nás u středočeského Monince vítají zelené louky. To, aby se dalo na tamní svah vůbec vyjet, zařídí technika. Zárukou přírodní přízně ale není v Česku v posledních letech ani vyšší nadmožská výška. Lyžařský průmysl přesto běží v průměru od začátku prosince do konce března. Sněžná děla jedou naplno především v prvních týdnech sezóny. Dokud na ploše není aspoň pár desítek centimetrů bílé hmoty.

Voda z potoků

Jen v Krkonoších je 550 hektarů sjezdovek, dvě třetiny – přinejmenším – potřebují pomoc člověka. V republice se zasněžují tisíce hektarů, na jeden se spotřebuje zhruba milion litrů vody. Což tedy v Krkonoších činí množství, jaké vyčer-

Jak funguje sněžné dělo

- Za pomoci kompresoru se v něm rozstříkuje vodní mlha do proudu podchlazeného vzduchu. Obrovské množství kapek krystalizuje, na zem dopadají jako vločky. Technický sníh lze obecně vytvářet při teplotách nižších než $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$. S přidáním aditiv již kolem $-1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- Musí mít dostatečný zdroj vody, nádrže na ni s čerpadly a rozvodem vody a elektrické napájení. Stabilní stojí pro velkou váhu na místě, pak existují jeho mobilní verze, sněžné sprchy... Vedle vody má přístroj enormní spotřebu elektriny.
- V Evropě se šíří od 60. let, kdy dorazilo i do tehdejší ČSSR, konkrétně do Telnice.

<< Majitelé skiareálů v Česku do nich před sezónou investovali miliardu. Nakupovali také sněžná děla a tyče. V Rokytnici nad Jizerou jich nyní mají 65. Foto Skiareál Rokytnice nad Jizerou

pají ročně obyvatelé Vrchlabí. Odtává-li hmota během zimy rychle, jejich odběr s přehledem tamní skiareály trumfnou.

„Oficiální čísla počtu sněžných děl nejsou, odhad je pět až sedm tisíc,“ říká za ministerstvo životního prostředí Petra Roubíčková. A dodává: „Zatímco menší areály si vystačí s několika kusy, největší jich mají přes sto. Kromě Špindlu, který udává asi 190, vyčnívá i sousední obří areál Ski-Resort Černá hora – Pec. V plném provozu má 170 sněžných děl a sněžných tyčí.“

Ve zmíněném Špindlerově Mlýně děla běží nyní na uzavřených tratích nepřetržitě, na otevřených nárazově. Vodu pro ně berou z devadesáti procent z Labe a Dolního potoka, z deseti z nádrže Labská. „V závislosti na přírodních podmínkách využijeme za sezónu až 360 tisíc m³ v souladu s rozhodnutími na odběr,“ upřesňuje technik Jiří Čermák. Z Labe odebírá i nedaleký areál v Herlíkovicích, kolem 45 tisíc metrů krychlových.

Někteří vodohospodáři odsávání řek a potoků kritizují. V Krkonoších jde také o Úpu či Jizeru, na šumavském Špičáku pak třeba o Jezerní potok. Velké toky se se zásahem samy vyrovnají. Menším může necitlivý odběr vysušit koryto, to snáze promrzne, život v něm zmizí. Vedle povrchové vody se navíc – výjimečně, ale děje se to – čerpá pro zasněžování českých svahů také vzácná podzemní voda.

Úřady a úředníci

Množství lokálních odběrů regulují vodoprávní úřady s rozšířenou působností. Pro Krkonoše

Umělý sníh

- K vytvoření 1 m³ je třeba 250–500 l vody. Při jeho vrstvě 20–35 cm na sjezdovce to činí spotřebu 70–120 litrů/m² (tj. 700 000–1 200 000 litrů na 1 ha).
- Vědecké studie z Rakouska, Švýcarska, Itálie prokázaly úbytek rostlin, jejich druhů na zasněžovaných místech. Voda, která z nich odtéká, často obsahuje víc minerálů než dešťovka. Mění přirozenou rostlinnou skladbu. Ty vyžadující chudší složení půdy mizí.
- Krusta nepropuští k půdě dost kyslíku, někdy žádný. Úbytek vegetace vede k erozi svahů.
- Skiareály prodlužují sezónu na maximum. Vegetace nemůže pod masou přirozeně (vy)lůst. Její obnova je – především ve vysokých nadmořských výškách – velmi složitá.
- V alpských oblastech protéká během zimy v řekách o více než polovinu vody méně, než tomu bývalo před masivním zasněžováním.

sídlí třeba ve Vrchlabí, Jilemnici, Tanvaldu. „Za sucha mají zákonné prostředky k omezení vydávaných povolení, tedy i těch k provozu děl. Mohou být krácena, případně může být takový odběr dočasně zcela zakázán,“ uvádí Hynek Jordán za ministerstvo zemědělství.

Evidence republikových odvodů neexistuje. Ochránáři do této části procesu nezasahují. „My nepovolujeme, kolik vody si kdo smí vzít z přírodních zdrojů, to řeší úřady. Staráme se ale, aby provoz děl neohrozil například populaci vraneček (u nás ohrožená rybka),“ říká za Krkonošský národní park (KRNAP) Radek Drahný. Důležitější podle něj je množství hydrantů, na něž se technika napojuje, a jejich výkon. Cílem KRNAP pro budoucí roky je, aby rostl počet skiareálů s vlastními nádržemi na srážky zachycované během roku. „Takové jsou třeba na Pasekách nad Jizerou nebo na Černé hoře,“ upřesňuje. Voda z přívaleových dešťů pak slouží lyžařům.

Na krušnohorském Klínovci pouštějí děla za sezónu asi dvacet dnů. Povel „pal“ dostávají při teplotě okolo minus čtyř stupňů Celsia. Plný vý-

kon dosahují při minus osmi. O kvalitě jejich práce rozhoduje ještě teplota vstupní vody, směr větru a vlhkost vzduchu. „Při třiceti procentech můžeme zasněžovat okolo nuly. Bohužel na našich horách je to spíše výjimečné. Vlhkost se většinou pohybuje nad devadesát procent,“ říká Martin Piša. Za zimu vyrobí na Klínovci ve dvanáctihodinových směnách asi 110 tisíc metrů krychlových sněhu. Vodu na něj berou z pěti retenčních nádrží, jež doplňují z okolních zdrojů.

Ani Klíma, ani další provozovatelé zimních středisek v tom problém nevidí. Říkají, že odčerpávané kubíky a litry vrací časem zpět. Pravda to ovšem úplně není. Děla prokazatelně ovlivňují klíma regionu. Pracují dlouhé hodiny, dny a týdny v kuse. Tak často běžně nesněží. Ledová masa se ze svahů až o třetinu odpařuje, s oblačností se přesouvá dál. A zatímco dešťovka je téměř destilovaná, povrchová voda je mineralizovaná. Živiny pa-

dající z nebe pak mění druhovou skladbu rostlin dané oblasti. V lepším případě. Technici totiž mohou pro lepší výsledek přidat do vstupní tekutiny pro kanóny agresivní chemikálie. Umožní jim zasněžovat i při teplotách těsně pod nulou. Ač se jejich výrobci dušují, že jsou nezávadné, nikdo neví, jak krajinu skutečně ovlivňují. České národní parky proto jejich užívání raději zakázaly.

Hory? Lepší v létě

Kritici i uživatelé děl se ve své argumentaci shodnou na dvou negativních technologiích: děla jsou hlučná, spotřebují hodně elektřiny. Ani ochranáři ovšem výrazněji lyžařský průmysl omezovat nechtějí. „To je otázka spíš socioekonomického rázu. My víme, že umělé zasněžování má negativní vliv na přírodu, ale také vidíme, že skiareál, který dnes nemá v Krkonoších tento systém, třetí rok nefunguje. Prostě není přírodní sníh. Celý region žije z cestovního ruchu, když nepřijedou návštěvníci, nebudou zisky, práce. Nežijeme ve vaku,“ říká Drahný. →

Podobně to vidí ministerstvo životního prostředí. „Sníh vytvořený děly roztaje a voda z něj se vsakuje do půdy, popřípadě odtéká. Pokud je to povrchová voda bez přídavku chemie a nedochází k nadměrnému využívání zdrojů při akumulaci vod, je to pozitivní,“ tvrdí Roubíčková.

Evropsí vědci nicméně roky radí vládám investovat do letní horské turistiky, neotvírat nové sjezdovky. Vrcholky se přece dají zdolávat také pěšky. Počet mrazivých dnů v roce navíc klesá. Zvýší-li se teplota Země o avizované tři stupně do roku 2100, ubude jich o polovinu. To pak našim svahům nepomohou ani sněžné kanóny. Povel „pal“ jednoduše vůbec nedostanou.

Na sjezdovce začínal s trabantem a nivou

Jaroslav Krejčí prochází kolem dojezdové plochy sjezdovky. Sbírá zatoulané papírky, plechovky, igelitáky. „Kluci to asi dnes nestihli,“ omlouvá své zaměstnance spolujednatel skiareálu Monínec. Vysnil si ho před více než dvaceti roky. Na svah, na nějž přijede ročně lyžovat přes sto tisíc lidí, kouká přímo z domova.

„Po revoluci jsem starostoval v Sedlci-Prčici. Z ložnice vidím kopec, kde stávala podniková chata Rudných dolů Příbram s pidi vlekem s kotvičkou. Nikdo ji pak nechtěl provozovat,“ líčí. Vždy si myslel, že region je ideální pro turisty. Proto se bránil, když měl schvalovat v úřadě demoliční výměr na zmíněný objekt. „Přišel jsem po zastupitelstvu, po pivu ve tři ráno domů, vzbudil ženu a řekl: Jdeme na Monínec,“ říká. Připouští, že ona byla zprvu rezolutně proti. Zlomil ji až syn, jenž tátu solidárně podpořil.

Do podnikání se pustili s vlastním nulovým kapitálem. Od známých si půjčili 200 000, koupili ojetý trabant, pak nivu, pustili se do oprav areálu. Třetí zimu u něj zprovoznila staříček, dvacetimetrový vlek. „Léto bylo vždy dobré. Jenže zimy bez hostů, proto jsme začali snít o velké sjezdovce. Žádná banka nám však nechtěla půjčit,“ shrnuje. Zasáhl osud. Do cesty jim přivedl kamarád, který měl v Praze stavební firmu. Tomu se projekt zalíbil, a tak si pláclí. „Dohoda byla jasná: on dá peníze, my je tady vyděláme zpět a vrátíme,“ dodává spolujednatel skiareálu se čtyřsedáčkovou lanovkou, 1,2 km dlouhou sjezdovkou, lyžařské školy, ubytovacích, kongresových kapacit s více než stovkou lůžek, s dvěma restauracemi a wellness centrem.

Vybavení ze šrotu

Na Monínec přišla rodina naplno v roce 1994. Koncem tisíciletí koupili díky přátelům z branže první sněžné dělo. „Tehdy se nám smáli, že chceme provozovat velké lyžování ve středních Čechách. Nicméně jsme ukecali tehdejšího ředitele Špindlu, aby nám repasovaný kanón z Rakouska

>> Lednový den na Monínci. Technický sníh umožňuje lyžování i v teplotách nad nulou. Foto Právo – Petr Hloušek (3)

>> V účetnictví zimního provozu moníneckého areálu je položka za zasněžování zanedbatelná. „Odhadem jednotky procent,“ říká jeho spolujednatel Jaroslav Krejčí.

přivezl," popisuje. To už měli spartánské podmínky pro lyžaře několik let v provozu. Vybavení sbírali doslova ze šrotu. V Rokytnici vysvobodili 200metrový vleč z kopriv, převezli ho, opravili, natřeli. Podobně získali skútr, rolbu. A ono to začalo fungovat!

Dělo průkopník pracovalo na svahu do roku 2007. Krejčí k němu má až osobní vztah. Strávil s ním desítky hodin, v těch dalších pročítal knihy, aby systém zasněžování pochopil. „Nejdřív mi z něj tekla jen voda. Zažil jsem obrovskou radost, když mi poprvé vylétl sníh. Musel jsem vychytat teplotu vstupní vody, venkovní teplotu, vlhkost vzduchu, směr větru...“ vypočítává.

Na krásnou moníneckou sjezdovku si teď v dobré sezóně dorazí zalyžovat přes sto tisíc lidí. Další tisíce přijedou do ubytovacích kapacit v létě. Lokality je kousek od Prahy. Rádí tam míří i z jiných koutů republiky. Volí ji jako základnu k poznávání oblasti Toulava, oblasti na půl cesty mezi českou metropolí a Šumavou. V areálu v automatickém systému fungují už nová vrtulová děla spolu se sněžnými tyčemi. Každé zařízení lze ovládat zvlášť. Přesto je vždy u nich obsluha. Pro jistotu, kdyby se otočil vítr, praskla hadice... Za zimu na kopec „nasněží“ až 40 tisíc kubiků. Pokrytí pětihektarového

svahu vyžaduje vedle dovednosti také dobrou fyzickou, obsluha nachodí po svahu dlouhé kilometry. „Někdy vyrážím v noci na sjezdovku i v pyžamu, přes něj házím kabát, abych to zkontroloval,“ říká Krejčí, mimochodem hlavní zasněžovač, jenž řemeslo zvolna předává mladšímu kolegovi.

Důležitý anděl

Příhod s ním má řadu – od zraněné nohy, kterou jen tak tak vyprostil z rolby s dělem, jež padala ze svahu, po boje s prasklými hadicemi, zaseklým ventilem, k němuž slézal do šachty zalité vodou, navíc pod proudem. „Anděl strážný vás musí přidržet, abyste mohli jít dál,“ shrnuje. Sněžná děla po zkušenostech brání. Podle něj dokážou v krajině mimo jiné výborně zadržet vodu. Technický sníh pomaleji taje, stačí se líp vsáknout než jeho přírodní verze. „Pod svahem si pochvaluji, že je jarní deště nevyplavují, mají studně plné i za sucha,“ tvrdí. Chráněné před suchým mrazem jsou také umělé zasněžované louky.

Vodu do svého systému berou v Monínci z nedaleké rybníkové kaskády. Než z ní vznikne technický sníh, musí se ochladit. Krejčí je hodně pyšný, že myslí na krajinu. Sám je členem svazu ochránců přírody. Jak se to slučuje s lyžařským byznysem? „I zemědělci čerpají za sucha vodu. Využíváme stejná čerpadla, trubky jako oni,“ uvádí. Přiznává, že menší rozpor s ekologickým přesvědčením přece jen měl. Při kácení prostoru pro sjezdovku. Neptivodní smrky nelitoval, pěti vzrostlým javorům se osobně omluvil, vysázel za ně nové.

Skiareál Monínecko zaměstnává v zimě 62 lidí, přes léto 35. „Zkusil jsem si všechny práce. Potkal řadu známých osobností. Pokora nám snad zůstala. Budoucnost v branži mají podle mě rodinné podniky, které vše dělají srdcem. Stroje na peníze ve službách nefungují,“ uzavírá. A co je na jejich podnikání náročné? Vrtkavost počasí. Někdy prý i otázky: kdy začnete lyžovat? Padají od začátku prosince v obchodě, na pumpě, tam, kde vědí, že i jim půjdou tržby nahoru, až začne zima. V té době Krejčovi koukají do nebe a ptají se: Bude sněžit? Přijdou mrazy?

<< Provoz sněžných tyčí je oproti dělům levnější. Nespotebují tolik elektriny. Nevýhodou je, že stojí na místě, bílou masu foukají jen před sebe. Ta se pak musí rozhrnovat třeba rolbami.

Hyde park Jabloneckého deníku

Jablonecký deník - 13.2.2016

rubrika: Jablonecko - strana: 03

Hyde park Jabloneckého deníku

Co vás rozladilo a co vás potěšilo?
Odpovídá Pavel Bažant, ředitel SKI Bižu, která je největším provozovatelem lyžařských areálů v Jizerských horách

Nejvíce mne zlobí využívání dotačních titulů v České republice. Špatné zkušenosti, nás se to také dotklo, a když to tak poslouchám ... A potěšilo nás, že i přes ne příliš ideální zimní počasí se nám daří nějakým způsobem v Jizerkách naši činnost provozovat a zatím to není úplný propadák.